

Fri rörlighet för tjänster inom EU

Så kan förutsättningarna förbättras

2024

Förord

Fri rörlighet för tjänster är en av de fyra grundläggande friheter som EU:s inre marknad bygger på. Emellertid uppmärksammar tjänsteleverantörer, särskilt små och medelstora företag, att de alltför ofta möter hinder av olika karaktär. Och så har det varit under alltför lång tid...

Hindren motverkar att företag fullt ut kan dra nytta av den fria rörligheten för tjänster. För att säkerställa att tjänster bidrar med sin fulla potential till EU:s konkurrenskraft och till den gröna och digitala omställningen är det därför nödvändigt att förklara varför dess hinder uppstår och, i nästa steg, utforma hållbara och konkreta lösningar som undanröjer hindren.

Den här rapporten presenterar de största utmaningarna för tjänsteleverantörer på den inre marknaden. Därefter diskuteras olika förslag – som riktas både till kommissionen och medlemsstaterna – för att underlätta att tjänster ska kunna handlas på EU:s inre marknad, bland annat genom att stärka efterlevnaden av gällande regelverk.

Fokus ligger främst på traditionella tjänster och deras respektive reglering. Men övergången till den digitala ekonomin och tjänsteleverantörernas användning av nya teknologier medför också nya typer av hinder. Dessa kräver sina specifika lösningar, vilket också diskuteras i denna rapport.

Utredningen har författats av Vanessa Zanetti tillsammans med Karin Atthoff, Colette Beek, Anna Graneli, Waltraud Heinrich, Ann Lindh och Lena Nordqvist. Vi vill även rikta ett särskilt tack till Universitets- och högskolerådet för deras bidrag till rapporten.

Stockholm, september 2024

Anders Ahnlid
Generaldirektör
Kommerskollegium

Innehåll

Förord	2
Sammanfattning	4
1 Inledning	6
1.1 Uppdraget	6
1.2 Utredningens innehåll och disposition	6
2 Läges- och problembeskrivning	7
2.1 Tjänsters ekonomiska betydelse	7
2.2 Den gränsöverskridande tjänstehandeln inom EU underpresterar	10
2.3 Initiativ för utvecklingen av gränsöverskridande tjänstehandel	11
3 Våra förslag	13
3.1 Se över och hantera krav på tjänstehandel genom olika efterlevnadsverktyg	13
3.2 Förenkla för tjänsteleverantörer att hitta information om nationella regelverk och dra nytta av e-förvaltningstjänster	17
3.3 Bistå medlemsländerna med vägledning för tolkning och tillämpning av tjänstedirektivet ..	19
3.4 Underlätta för gränsöverskridande tjänsteleverans inom utvalda branscher	22
3.5 Förbättra kompetensförsörjning genom fler erkännanden och färre reglerade yrken	23
3.6 Främja tjänstehandeln inom den digitala ekonomin	25
3.7 Fokusera på brett regelförenklingsarbete.....	27
Referenser	28
Databaser och webbplatser	30
Rättsakter	30

Sammanfattning

Tjänster spelar en central roll för produktivitet, konkurrenskraft och inkluderande tillväxt i den moderna ekonomin. Sektorn står totalt för tre fjärdedelar av EU:s BNP, skapar 9 av 10 nya jobb och är viktig för den gröna och digitala omställningen. Rapporter och statistik visar dock att den fria rörligheten för tjänster på den inre marknaden underpresterar och inte fungerar lika bra som den gör för varor.

En orsak är att handel med tjänster innefattar personer, vilket gör att hinder kring till exempel språk, kultur och geografi kan spela in. Men det finns även andra hinder som gör det svårare för tjänsteleverantörer att sälja tjänster utomlands. Exempel på detta är otillåtna nationella krav som utländska tjänsteleverantörer är tvungna att förhålla sig till, och svårigheten med att hitta information på nationella och lokala regler. Flera politiska initiativ har diskuterats och implementerats genom åren, såsom tjänstedirektivet och yrkeskvalifikationsdirektivet, men de har inte haft önskad effekt, och många av de hinder som fanns för 20 år sedan finns fortfarande kvar idag.

Tjänstehandeln har outnyttjad potential och ytterligare åtgärder för att ta bort hinder och snedvridningar på tjänsteområdet skulle kunna ge ett årligt tillskott till EU:s BNP på mellan 279 och 457 miljarder euro. Förbättrade förutsättningar för tjänstehandel skulle även kunna bidra till en mer hållbar ekonomi, genom ökad produktivitet och fler jobbtillfällen. Vi ser att ytterligare integration och arbete på detta område, samt en förnyad politisk vilja för att ta bort hinder, är avgörande. I Ursula von der Leyens politiska riktlinjer för de kommande åren nämns tjänster som ett viktigt område, vilket kan ses som ett momentum för nya politiska initiativ.

I regleringsbrevet för 2024 har Kommerskollegium fått i uppdrag att lägga fram förslag om initiativ till EU-samarbete inom tjänstehandeln med syftet att stärka efterlevnaden och öka den gränsöverskridande handeln med tjänster på den inre marknaden.

Vi har formulerat ett antal konkreta förslag som i huvudsak handlar om att:

- stärka efterlevnaden i syfte att ta bort nationella krav för tjänsteverksamhet som inte är förenliga med EU-rätten, till exempel genom att kartlägga icke-anmälda nationella krav, och att införa nationella tillsynsmyndigheter
- förbättra informationen och e-förvaltningstjänsterna för tjänsteleverantörer som vill bedriva försäljning utomlands, till exempel genom att se till att kontaktpunkterna är kompletta med information om alla gällande krav
- utöka EU-kommissionens stöd och vägledning till medlemsländerna om implementering av tjänstedirektivet, särskilt vad gäller principen om ömsesidigt erkännande och proportionalitetsprincipen
- minska kraven för gränsöverskridande tjänsteleverans inom utvalda branscher där låg risk för arbetslivskriminalitet finns
- möjliggöra bättre kompetensförsörjning genom fler erkännanden, gemensamma utbildningsramar och färre reglerade yrken
- stimulera tjänstehandeln inom den digitala ekonomin genom att till exempel fokusera på samspel mellan traditionella tjänstereguleringar och de som tillkommit för den digitala ekonomin
- fokusera på brett regelförenklingsarbete på både nationell och EU-nivå vilken gagnar alla företag och då även tjänsteföretag.

1 Inledning

1.1 Uppdraget

I regleringsbrevet för 2024 fick Kommerskollegium följande uppdrag:

Kommerskollegium ska föreslå element för ett initiativ till EU-samarbete inom tjänstehandeln med syftet att stärka efterlevnad och öka gränsöverskridande tjänstehandeln på den inre marknaden, samt identifiera möjliga samarbetsländer. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) senast den 1 september 2024.

1.2 Utredningens innehåll och disposition

Vi börjar vår analys genom att, med hjälp av statistik, beskriva tjänster inom EU och deras betydelse för Sverige och andra EU/EES-länder med liknande situation på tjänsteområdet (avsnitt 2.1). Vi fokuserar sedan på att den gränsöverskridande handel för tjänster inte verkar ha nått sin fulla potential och orsakerna till detta (avsnitt 2.2), samt på de politiska initiativ som har tagits under de senaste 15 åren (avsnitt 2.3). I avsnitt 3 presenterar vi våra förslag på åtgärder för att stärka efterlevnad och öka den fria rörligheten för tjänster på den inre marknaden.

2 Läges- och problembeskrivning

2.1 Tjänsters ekonomiska betydelse

Tjänster står totalt för tre fjärdedelar av EU:s BNP, representerar två tredjedelar av sysselsättningen och skapar 9 av 10 nya jobb i EU.¹ Studier har visat att tjänster spelar en central roll för produktivitet, konkurrenskraft och inkluderande tillväxt i den moderna ekonomin.² De kan även ha en påverkan på tillverkningsindustrin eftersom den ofta använder tjänster som input i produktionsprocesser och i många fall säljer produkter tillsammans med tjänster.³

Tjänster spelar också en central roll i omställningen av EU:s industriella ekosystem mot klimatneutralitet och ökad cirkularitet.⁴ En väl fungerande inre marknad för tjänster kan därför vara viktig även för att EU ska kunna driva den gröna och digitala omställningen.

Tjänster har även stor betydelse för Sverige, där tjänstehandeln representerar 33 procent av den totala handeln och 35 procent av BNP.⁵ Mer än 50 procent av Sveriges tjänsteexport går till den inre marknaden och närmare 60 procent av tjänsteimporten kommer därifrån.⁶

Bland de största tjänsteslagen i Sveriges totala tjänsteexport finns så kallade *övriga affärstjänster* (28%). Denna kategori omfattar till exempel konsulttjänster, forsknings- och utvecklingsrelaterade tjänster, reklam och marknadsföring, arkitekt- och teknisk verksamhet, uthyrningsverksamhet och bemanning. Andra viktiga tjänsteslag är *telekommunikations-, data och informationstjänster* (21%) och *transporter* (12%).

1 Europaparlamentets Research Service (2023).

2 World Trade Organization (2023).

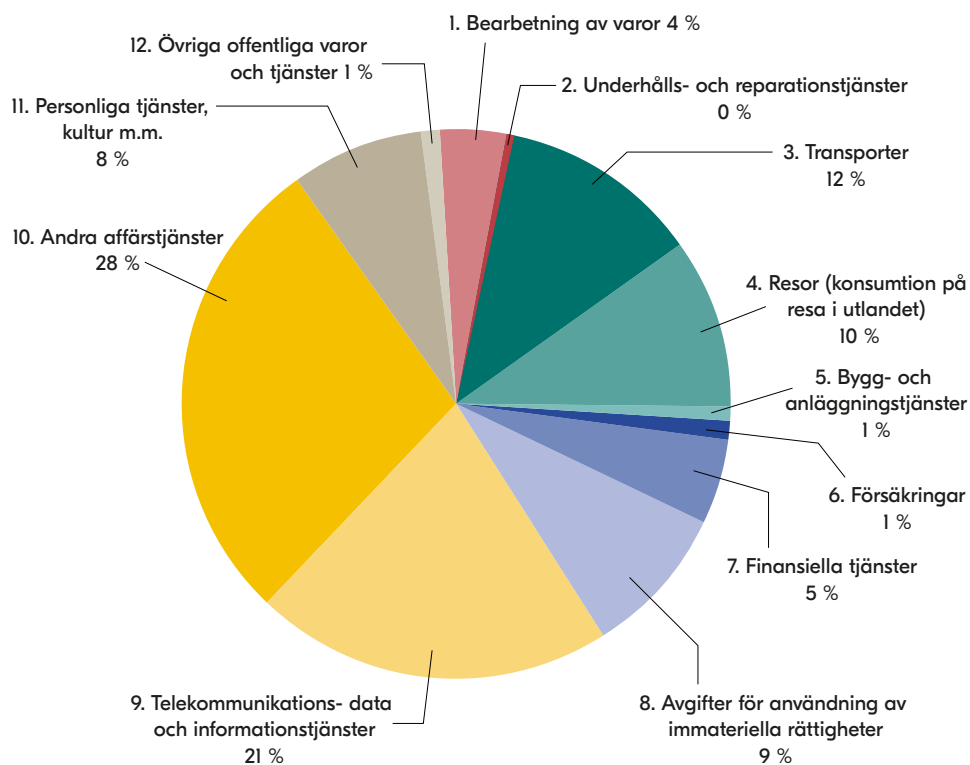
3 J. Barbero et al. (2022).

4 Se bland annat Kommerskollegium (2022).

5 Statistiska Centralbyrån: BNP från användningssidan (ENS2010), försörjningsbalans, säsongrensad löpande priser, mnkr efter användning och kvartal. PxWeb (scb.se).

6 Statistiska Centralbyrån: Tjänstehandel i miljoner kronor, export och import efter tjänsteslag och land. År 2013–2023. PxWeb (scb.se).

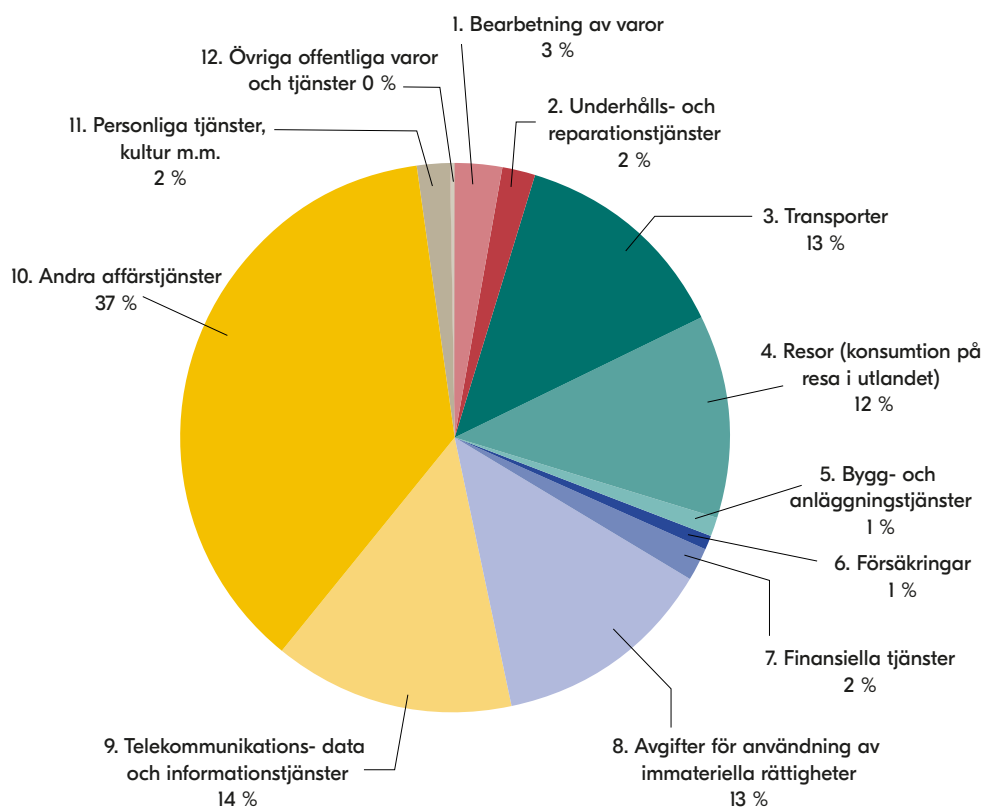
Diagram I. Sveriges tjänsteexport efter tjänsteslag, 2023, andelar (%)

Källa: Statistiska Centralbyrån, Kommerkollegiums beräkningar

De största tjänsteslagen i Sveriges totala tjänsteimport är *övriga affärstjänster* (37 %), *telekommunikations-, data och informationstjänster* (14 %) och *avgifter för användning av immateriella rättigheter* (13 %).

Diagram 2. Sveriges tjänsteimport efter tjänsteslag, 2023, andelar (%)

Källa: Statistiska Centralbyrån, Kommerskollegiums beräkningar

Andra EU och EES-länder vars ekonomi liknar Sveriges vad gäller betydelsen av tjänstehandeln är Belgien, Cypern, Danmark, Estland, Grekland, Island, Irland, Kroatien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Nederländerna, Malta, Slovenien och Österrike.⁷ Sammansättningen av tjänstehandeln varierar dock för dessa länder. Om vi utgår från exporten dominerar till exempel *resor* (turism) för Island och Kroatien och är även det största tjänsteslaget i exporten för Österrike. *Transport* dominerar för Danmark, Lettland och Litauen. Tillsammans med *resor* är *transport* även det största tjänsteslaget i exporten för Grekland och Slovenien. *Finansiella tjänster* dominerar för Luxemburg och *Personliga tjänster, kultur m.m.* dominerar för Malta.

Länder där *övriga affärstjänster*, liksom i Sverige, utgör en dominerande andel av tjänsteexporten (totalt till alla länder) är Belgien, Estland, Frankrike, Nederländerna och Tyskland.⁸ I samtliga dessa länder svarade *övriga affärstjänster* för minst 25 procent av exporten för år 2023. Sveriges näst största kategori i tjänsteexporten är *telekommunikations-, data och informationstjänster* (21 %). Denna tjänstekategori dominerar i Cypern, Finland och Irland. Man skulle kunna tänka sig att dessa länder har liknande upplevelser av hinder för tjänstehandeln och att det kan finnas en önskan att samarbeta kring att komma till rätta med dessa.

7 I samtliga dessa länder utgör handeln med tjänster utgör minst 30 procent av BNP. Se World Development Indicators.

8 Här inkluderas samtliga länder på EU:s inre marknad, dvs. även de där handeln med tjänster utgör mindre än 30 procent av BNP.

2.2 Den gränsöverskridande tjänstehandeln inom EU underpresterar

Tjänstehandeln har alltså stor betydelse för vår ekonomi, men ett flertal rapporter från näringslivet och EU-kommissionen visar att den gränsöverskridande tjänstehandeln inte har nått sin fulla potential.⁹ Medan den inre marknaden för varor har minskat handelskostnaderna med 20 procent sedan dess bildande, utgör motsvarande minskning av handelskostnaderna på tjänsteområdet endast 7 procent.¹⁰ Denna diskrepans mellan varuhandel och tjänstehandel framgår även av graden av handelsintegration på den inre marknaden. För varor har den ökat från cirka 11 procent till cirka 26 procent mellan 1993 och 2022, medan handelsintegrationen för tjänster endast har ökat från 2,8 procent till 7,7 procent under samma tidsperiod.¹¹

Att gränsöverskridande handel med tjänster ligger efter i jämförelse med handel med varor kan bero på olika faktorer.

För det första är detta en konsekvens av tjänsters beskaffenhet: traditionella tjänster erbjuds vanligtvis av personer, vilket i sin tur för med sig en rad potentiella praktiska hinder relaterade till exempelvis språk, kultur, geografi och logistik. Icke-harmoniserade nationella socialförsäkringsregler och en komplex samordningsmekanism på EU-nivå upplevs av företag också som ett hinder när tjänsteleverantörer vill röra sig mellan olika länder.

En annan faktor som bidrar till att siffrorna om gränsöverskridande tjänstehandel är så låga i jämförelse med varuhandeln är att tjänsterna är svårare att beräkna. Statistiken tar inte hänsyn till det förädlingsvärde från tjänster som finns inkluderat i exporterade eller importerade varor. Den traditionella handelsstatistiken fångar vidare inte gränsöverskridande tjänstehandel i de fall där tjänster säljs antingen av tjänsteleverantörer som är etablerade i värdmedlemslandet, eller när tjänsteleverantörer erbjuder sina tjänster genom att tillfälligt åka till värdmedlemslandet.¹²

9 Se exempelvis J. Pelkmans (2024) och Europaparlamentet (2022).

10 Copenhagen Economics (2018), s. 2.

11 Se Europeiska kommissionen (2024), s. 3.

12 Så kallade leveranssätt 3 och 4. För en överblick över de olika leveranssätten och nya trender inom handel med tjänster se L. Cernat (2024).

För det tredje beror gränsöverskridande tjänstehandels underprestation på att det återstår hinder på den inre marknaden som gör svårt för företag, särskilt små och medelstora, att sälja sina tjänster i andra länder. Enligt kommissionen finns cirka 60 procent av de hinder som identifierades år 2002 fortfarande kvar idag, mer än 20 år senare.¹³ Bland dessa hinder finns oproportionerliga nationella krav som tillämpas på tjänsteverantörer, svårigheter att hitta information om relevant lagstiftning i andra länder, fragmenterad lagstiftning, felaktig implementering av EU-lagstiftning, samt otillräckliga verktyg för snabb och effektiv problemlösning.

De potentiella vinsterna av att undanröja hinder för den fria rörligheten för tjänster är stora och, som visat ovan, kan det påverka både tjänstesektorn och tillverkningsindustrin. Bland annat har en studie från European Parliamentary Research Service visat att ytterligare åtgärder för att ta bort hinder och snedvridningar på tjänsteområdet skulle kunna ge ett årligt tillskott till EU:s BNP på mellan 279 och 457 miljarder euro.¹⁴ Förbättrade förutsättningar för tjänstehandel skulle även kunna bidra till en mer hållbar ekonomi genom ökad produktivitet och fler jobbtilfällen. Ytterligare integration och arbete på detta område, samt en förnyad politisk vilja för att ta bort hinder är därför avgörande.

2.3 Initiativ för utvecklingen av gränsöverskridande tjänstehandel

Den fria rörligheten för tjänster och etablering är bland de fyra friheterna som utgör grunden för den inre marknaden. De föreskrivs i artiklar 49–55 (etableringsrätt) respektive 56–62 (tjänster) i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF).

Vad gäller politiska initiativ på tjänsteområdet, har många förslag lagts fram under åren. Vissa av dem har genomförts, helt eller delvis, andra har diskuterats men inte implementerats, och ytterligare andra har dragits tillbaka.

Direktiv 2006/123 (tjänstedirektivet) och direktiv 2005/36 (yrkeskvalifikationsdirektivet) togs fram för att underlätta den fria rörligheten för företag och yrkesverksamma som vill sälja tjänster på den inre marknaden. Dessa två direktiv täcker flera tjänstesektorer och branscher, men inte alla. Telekommunikations-, data- och informationssamhällets tjänster, transporter med mera, som är bland de viktigaste tjänstekategorierna för Sverige och andra EU-länder,¹⁵ undantas från tjänstedirektivet och regleras av andra specifika rättsakter.

Det finns vidare flera förslag som gäller anmälningar enligt tjänstedirektivet. År 2016 lade kommissionen fram ett förslag till ett direktiv om en ny anmälningsprocedur. Denna skulle ha lett till att en utebliven anmälan medförde att regleringen i fråga saknade rättslig verkan. Förhandlingar om detta pågick i två år men strandade till slut.¹⁶ Bland senare initiativ för att främja efterlevnaden av anmälningskyldigheten har det lagts fram förslag om att införa ett *single notification window* som tillåter anmälan av krav enligt tjänstedirektivet och andra rättsliga instrument samtidigt. Andra förslag från kommissionen och medlemsländer handlar om att utvidga direktiv 2018/958 (proportionalitetsprövningsdirektivet)¹⁷ så att det även omfattar tjänstedirektivets

13 F. Vandermeeren (2022).

14 Europaparlamentets Research Service (2023); Europeiska kommissionen (2023), punkt 3.1; E. Dahlberg et al. (2020), s. 15; J. Pelkmans (2019), särskilt kapitel 4.1.

15 Se ovan 2.1.

16 Se Kommerskollegium (2019), s. 11.

17 Direktivet 2018/958 tillämpas just nu endast på YKD området.

tillämpningsområde,¹⁸ förbättra kontaktpunkterna och ta bort oproportionerliga nationella krav genom sektoriella screenings.¹⁹ Ett av de senaste bidragen till utveckling av tjänsteområdet finns i en rapport framtagen av Enrico Letta (tidigare premiärminister i Italien). Lettas primära förslag är att fortsätta arbetet, som kommissionen har inlett,²⁰ med att identifiera och hantera hinder på tjänsteområdet genom ett sektorsbaserat angreppssätt.

Yrkeskvalifikationsområdet har nära samband med den fria rörligheten för tjänster. Bland de förslag som man har lagt fram på området är att minska antalet reglerade yrken och förenkla administrativa förfaranden kopplade till erkännande av yrkeskvalifikationer.

Utstationering är ett annat viktigt regelområde där olika initiativ har tagits fram. Regelverket om utstationering träffar nämligen tjänsteleverantörer som tillfälligt erbjuder sina tjänster på den inre marknaden. EU-rätten, nationella lagar och bilaterala överenskommelser styr över utstationeringsvillkor, vilket gör att tjänsteleverantörer måste förhålla sig till olika nationella administrativa procedurer och krav.²¹ Detta gör det svårt, ibland omöjligt, att tillfälligt stationera personalen utomlands. Problematiken tas upp regelbundet inom olika fora, bland annat inom arbetsgruppen för efterlevnad (SMET).²²

Trots de här initiativen har gränsöverskridande tjänstehandel inte ökat i någon större utsträckning, som visat av statistiken ovan.

Kommerskollegium har tidigare framfört och stöttat några av de ovan nämnda förslagen, senast i våra policyrekommendationer inför den nya kommissionen.²³ Vi kommer här att lämna förslag utifrån vår myndighets uppdrag och erfarenhet av arbete med funktioner kopplade till tjänstedirektivet, det digitala området och efterlevnad av EU-rätten.²⁴ Vi lämnar även förslag kopplade till yrkeskvalifikationsdirektivet.²⁵ Vi tycker att det är viktigt med en bredare syn, bortom de traditionella tjänsteregelverken. Det skulle även bidra till att bättre fånga de utmaningar och möjligheter som den digitala ekonomin medför för företag på den inre marknaden.²⁶

18 Se nedan 3.3.2.

19 Sådana genomlysningar av nationella regelverk beskrivs vidare i avsnitt 3.1.1.

20 E. Letta (2024), s. 109-110.

21 FEUF, art. 54 och 56–62; direktiv 2018/957; direktiv 2020/1057; förordning 1024/2012; förordning 883/2004; förordning 987/2009. Som exempel på bilaterala överenskommelser finns dubbelbeskattningsavtalen mellan medlemsländerna – bilaterala eller inom Norden multilaterala – relevanta vid utstationering av arbetstagare på den inre marknaden.

22 Se information tillgänglig på kommissionens hemsida: [Streamlining administrative requirements for cross-border service providers – Projects – Single Market Enforcement Taskforce \(SMET\) – European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/smet/en/projects/streamlining-administrative-requirements-for-cross-border-service-providers) (31.05.2024).

23 Kommerskollegium (2023).

24 Transporttjänster faller utanför denna rapport eftersom vi inte har några uppdrag och därmed ingen erfarenhet av arbete på området.

25 Med stöd av Universitet och högskolerådet (UHR).

26 Se nedan 3.6. Se även svenska icke-pappret "Single Market 2024-2029 – Recommendations for the Commission and the new horizontal Single Market strategy".

3 Våra förslag

3.1 Se över och hantera krav på tjänstehandel genom olika efterlevnadsverktyg

Tjänstedirektivet föreskriver att vissa nationella krav som kan komma att tillämpas på tjänsteleverantörer anmäls till kommissionen. Antalet anmälningar är dock lågt och det finns anledning att tro att medlemsstaterna har antagit regler med krav på tjänsteverksamhet, men inte anmält dem.²⁷ Uppgifter om hur omfattande anmälningsunderskottet är saknas dock.

Tjänstedirektivet föreskriver inga sanktioner för medlemsstater som underlåter att anmäla anmälningspliktiga krav. Medlemsländernas efterlevnad av tjänstedirektivet kan i dagsläget i stort sett bara uppnås via prövning i nationell eller EU-domstol.

På senare år har kommissionen lagt stor vikt på förebyggande och *soft law*-verktyg, så som SMET och Solvit, för att få medlemsländerna att efterleva EU-rätten.²⁸ Vad gäller överträdelseförfaranden, intar sektorn tjänster och yrkesutövning plats tre av de inre marknadsrelaterade överträdelseärendena.²⁹ Men kommissionen använder överträdelseförfaranden alltmer sällan och fokuserar endast på stora hinder³⁰ och då mest på hinder för etableringsfriheten och mindre på hinder för tillfälligt erbjudande av tjänster.³¹ Detta beror bland annat på att kommissionen har svårt att ensam och på ett effektivt sätt säkerställa efterlevnaden av tjänstehandelsregelverken, som tillämpas dagligen av tiotusentals nationella, regionala och lokala myndigheter i medlemsstaterna.

För att se över och ta bort oanmälda och oproportionerliga krav på tjänsteområdet, föreslår vi att man undersöker möjligheten att både använda sig av *soft law*-verktyg på EU nivå (avsnitt 3.1.1, 3.1.2 och 3.1.3) och efterlevnadsarbete på nationell nivå. Efterlevnadsarbete på nationell nivå kan utformas på olika sätt. Nedan diskuteras två förslag varav det ena skulle bidra till bättre information om EU:s tjänsteregler och upplysa om eventuella tjänstehinder (avsnitt 3.1.4) och det andra skulle stödja strävan att komma till rätta med dessa hinder (avsnitt 3.1.5).

27 Se bland annat Kommerskollegium (2023a).

28 Se information tillgänglig på kommissionens hemsida: [Infringements | Single Market Scoreboard \(europa.eu\)](#) (13.4.2024), under "Changes in the number of infringement cases".

29 Ibid, under "Sectors with the most Single Market infringement cases".

30 Europeiska kommissionen (2017), s. 14.

31 W. Lewandowski (2022), s. 74.

3.1.1 Kartlägg icke-anmälda krav på nationell nivå

För att identifiera krav på tjänsteverksamhet som inte har anmälts, anser vi att en förteckning på nationell nivå över aktuella krav och tillståndsförfaranden inom tjänstedirektivets tillämpningsområde behöver tas fram. Vi föreslår att kommissionen i samarbete med alla medlemsstater, eller en grupp av medlemsstater, kartlägger regelkrav inom prioriterade sektorer inom tjänstedirektivets tillämpningsområde. Identifierade krav som strider mot direktivet eller som borde ha anmälts, inklusive kommunala föreskrifter, skulle därefter behöva upphävas, förenklas eller anmälas.

En omfattande inventering av regler inom tjänstedirektivets tillämpningsområde gjordes i samband med genomförandet av direktivet, vilket ledde till en fördjupad integration.³² Kommissionen har sedan dess genomfört kartläggningar av medlemsländernas regler inom ramen för expertgruppen för tjänstedirektivet vid åtminstone tre tillfällen. Såvitt vi känner till omfattade den senaste kartläggningen åren 2017–2019.³³ Arbetet ledde till att några medlemsländer anmälde krav på tjänsteverksamhet som tidigare antagits utan att anmälas, och några länder upphävde tidigare antagna krav. Sedan 2020 har antalet anmälda krav fortsatt att vara lågt.³⁴ Såvitt vi vet finns inga planer på en uppföljande kartläggning.

Att kartlägga regelkrav på samtliga sektorer inom tjänstedirektivet är dock ett omfattande och resurskrävande arbete. Det finns dessutom en risk för att endast få medlemsländer medverkar. Flera rapporter har av den anledningen betonat ett sektors-specifikt angreppssätt som en mer framkomlig väg.³⁵ Vi föreslår därför att fokus initialt läggs på en eller två prioriterade sektorer.³⁶ Val av sektorer kan exempelvis baseras på deras ekonomiska betydelse, förslagsvis de som enligt tillgänglig statistik har störst betydelse för produktivitet och ekonomisk tillväxt.³⁷

32 J. Pelkmans (2024), s. 23.

33 Europeiska kommissionen (2021).

34 Se bland annat Kommerskollegium (2023a), s. 6.

35 Exempelvis E. Letta (2024), s. 110.

36 J. Pelkmans (2024), s. 26; E. Letta (2024), s. 110; E. Dahlberg et al. (2020), s. 74.

37 Se ovan 2.1.

3.1.2 Ta fram sektorspecifika Restrictiveness Indicators för nya projekt inom SMET

Inom detaljhandelssektorn har kommissionen utvecklat en så kallad Retail Restrictiveness Indicator (RRI), det vill säga sammansatta indikatorer för nationella krav på detaljhandel.³⁸ Krav som ingår in en sådan indikator är till exempel butikens storlek och plats, eller förfarande för att få ett specifikt tillstånd, regler om öppettider, säljfrämjande åtgärder, distributionskanaler och beskattning.³⁹

Information om nationell lagstiftning samlas in av kommissionen i samarbete med medlemsstaterna och varje land får ett betyg: ju högre poäng, desto mer restriktiv är lagstiftningen i landet.

Syftet med RRI är inte att bedöma om ett visst krav är förenligt med EU-rätten, utan bara att identifiera eventuella inskränkningar som påverkar produktiviteten negativt.⁴⁰

Detta arbete möjliggör jämförelser mellan EU-länderna som kan dra lärdom av regleringslösningar som antagits i andra länder och utveckla mindre restriktiva regelverk.⁴¹ Den här typen av övningar skulle kunna passa bra inom ramen för SMET-arbetet. Kommissionen har redan pekat på detaljhandeln som ett möjligt område för ett framtida projekt, där medlemsstaterna skulle kunna samarbeta i syfte att ta bort restriktioner och därmed få en lägre nationell RRI.⁴² Om projektet visar sig vara framgångsrikt för detaljhandeln, skulle samma metod kunna tillämpas på fler tjänstesektorer.

3.1.3 Skapa en särskild Solvit-procedur för nationell tjänstereglering

Solvit är ett europeiskt nätverk representerat i varje medlemsstat som arbetar för att lösa problem som uppstår för företag eller individer när myndigheter inte följer EU-rätten i gränsöverskridande situationer. Nätverket arbetar med hjälp av informell dialog och har inga sanktioner att tillgå, men har under åren ändå visat sig att vara ett framgångsrikt, starkt och uthålligt efterlevnadsverktyg.⁴³ Trots detta berörde endast 11 procent av företagsärenden anmälda under 2023 problem kopplade till den fria rörligheten för tjänster, de flesta inom transportsektorn.⁴⁴

Utöver den vanliga Solvit-proceduren, finns det en särskild procedur inom ramen för förordning 2019/515 om ömsesidigt erkännande av varor på den inre marknaden. Enligt förordningen har företag möjlighet att vända sig till Solvit när deras varor stoppas eller åläggs ytterligare krav av myndigheter i ett annat medlemsland.⁴⁵ I sådana fall agerar Solvit som medlare mellan den behöriga myndigheten och det berörda företaget. Om oenigheten är bestående kan Solvit begära ett rättsligt yttrande från kommissionen. Yttrandet är inte bindande men till skillnad från den vanliga Solvit-proceduren, blir det offentligt, vilket kan fungera som påtryckningsmedel på nationella förvaltningar. Arbetsflödet regleras dessutom av en förordning vilket gör att tidsfrister följs både av kommissionen och Solvit-centren.

38 Tillgänglig på Microsoft Power BI (25.6.2024). Se även kommissionens hemsida https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/services/retail/retail-restrictiveness-indicator-ri_en (31.07.2024).

39 Ibid.

40 Europeiska kommissionen (2018).

41 Ibid.

42 Europeiska kommissionen (2023a), s. 20.

43 Europeiska kommissionen (2022a), s. 8; Kommerskollegium (2022a); R. Schrama et al. (2024).

44 Europeiska kommissionen, SOLVIT:s resultattavla för 2023: https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/enforcement-tools/solvit_en.

45 Förordning 2019/515, art. 8.

I linje med den här proceduren föreslår vi att man utforskar möjligheten att införa en särskild Solvit-procedur, skild från den vanliga Solvit-proceduren, för de fall där företag hindras från att sälja sina tjänster på den inre marknaden på grund av oanmälda och oproportionerliga nationella krav. På detta sätt skulle tjänsteleverantörer ges möjligheten att rapportera kraven till Solvit (och därmed till kommissionen), och samtidigt få snabb, kostnadsfri och kvalificerad hjälp med ett specifikt ärende, som ett alternativ till ett domstolsförfarande. En databas av offentliggjorda yttranden från kommissionen skulle även utgöra en vägledning för medlemsländer och bidra till förebyggande av hinder.

Detta förslag är i linje med att kommissionen vill se att ”befintliga samarbetsinstrument bör utnyttjas fullt ut”,⁴⁶ och skulle kunna bidra till att minska efterlevnadsunderskottet på tjänsteområdet. Däremot finns det inga sanktionsmekanismer om nationella myndigheter inte följer kommissionens yttrande. Detta förslag bör därför kombineras med andra åtgärder som beskrivs närmare nedan.

3.1.4 Inrätta inre marknadskontor i varje medlemsland

Ett inre marknadskontor i varje medlemsland har föreslagits i kommissionens meddelande om den inre marknaden 30 år.⁴⁷ Kontoren skulle förses med ”en verkställande ledning och tillräckliga resurser för att fortlöpande och i förebyggande syfte väcka frågor och föreslå lösningar inom det nationella beslutssystemet”.⁴⁸

Nationella myndigheter har behov av stöd och rättslig vägledning i tillämpningen av tjänstedirektivet och proportionalitetstestet när krav på tjänsteverksamhet införs eller tillämpas. Tjänsteföretag har å sin sida behov av att få tillförlitlig information gällande tjänstereglering i medlemsländer.

Ett inre marknadskontor skulle kunna fylla dessa behov genom att vara en gemensam ingång för anmälningar för krav på både tjänster och varor. Kontoret skulle kunna ge rättslig vägledning om aktuell rättspraxis och tillämpning av proportionalitetsprincipen till nationella myndigheter, även om den inte har någon bindande effekt. Inre marknadskontoren skulle även ges övervakande uppgifter, så som uppmärksamma problem för Solvit, SMET, kommissionen och nationella regeringar, vilket skulle bidra till bättre rättssäkerhet. Kontorets möjligheter att förbättra efterlevnaden av EU-tjänsteregulverket i medlemsländerna skulle dock vara begränsad, då det inte skulle kunna agera när medlemsländer eller nationella myndigheter inte följer EU-rätten.

3.1.5 Inrätta decentraliserade tillsynsmyndigheter i alla medlemsländer

För att komma åt implementerings- eller tillämpningsfel av tjänstedirektivet på nationell nivå, behövs decentraliserade tillsynsmyndigheter som har möjlighet att effektivt kräva borttagande av nationella och lokala hinder för tjänsteutövning.

Vi har redan tidigare föreslagit att varje medlemsland utser en myndighet, som integrerad del av de nationella förvaltningarna, med uppgift att se till att inre marknadsregler tillämpas på ett korrekt sätt i landet, så kallade decentraliserade tillsynsmyndigheter för den inre marknaden.⁴⁹ Ett pilotprojekt inom ramen för förslaget skulle kunna inledas för just tjänsteområdet.⁵⁰

46 Europeiska kommissionen (2023), s. 12.

47 Ibid.

48 Ibid.

49 Kommerskollegium (2022b); Kommerskollegium (2021a); Kommerskollegium (2019a). Se även E. Letta (2024), s. 127.

50 Kommerskollegium (2021a).

Enligt vårt förslag skulle tillsynsmyndigheterna kunna arbeta dels genom dialog med de tillämpande myndigheterna, dels genom tillsyn. Ett informationsutbyte mellan tillsynsmyndigheterna och kommissionen bör vidare säkerställa en enhetlig tolkning av EU-rätten. Decentraliserade tillsynsmyndigheter skulle på det här sättet inte bara kunna få kännedom om problem som förekommer, utan även med hjälp av tillsynsmekanismer säkerställa att dessa problem omhändertas effektivt. I de fall där detta inte är tillräckligt för att lösa problemet, bör tillsynsmyndigheterna ges möjlighet att ta ärenden till nationell domstol.

Etablering av decentraliserade tillsynsmyndigheter i medlemsstaterna som har ett gott informationsutbyte med kommissionen är – enligt vår uppfattning – det mest effektiva verktyget för att säkerställa efterlevnad av regler på den inre marknaden.⁵¹

3.2 Förenkla för tjänsteleverantörer att hitta information om nationella regelverk och dra nytta av e-förvaltningstjänster

För att tjänsterörligheten ska kunna fungera så smidigt som möjligt är det viktigt att företag har tillgång till begriplig och tillförlitlig information om nationella krav för tjänstetillträde, samt till möjlighet att genomföra administrativa förfaranden digitalt. Kontaktpunkterna som tjänstedirektivet föreskriver är tänkta som ett verktyg för detta.

Det som främst avskräcker tjänsteföretag från att sälja tjänster gränsöverskridande på den inre marknaden är svårigheter med att hitta information om olika nationella regler, samt längden och komplexiteten av vissa administrativa förfaranden.⁵²

För att kontaktpunkterna ska vara kompletta behöver behöriga myndigheter bli bättre på att informera om nya eller ändrade krav, på såväl nationell som på lokal nivå. I Sverige sker informationsöverföringen genom (i) påminnelse i samband med anmälningsförfarandet, (ii) årliga utskick från kontaktpunkten med uppmaning om att inkomma med uppdateringar, eller (iii) att behöriga myndigheter på eget initiativ meddelar kontaktpunkten. Mängden information som överförs till den svenska kontaktpunkten är generellt sett begränsad, särskilt från kommunerna.⁵³ Såvitt vi förstår hanteras frågan om informationsöverföring till kontaktpunkterna på liknande sätt i flera andra medlemsstater. Dessutom behöver kontaktpunkterna stödjas av bredare tekniska lösningar inom gränsöverskridande e-förvaltning.

I ljuset av detta föreslår vi följande åtgärder:

3.2.1 Komplettera kontaktpunkterna med gällande krav

En kartläggning enligt förslaget i 3.1.1 skulle innebära att även kontaktpunkterna får tillgång till en förteckning över gällande tillståndskrav, vilket skulle underlätta för tjänsteleverantörer vid gränsöverskridande verksamhet.

51 Kommerskollegium (2021).

52 Det har diskuterats vid dialog om inre marknaden som Kommerskollegium hållit med representanter från de svenska arbetsmarknadensparter.

53 Kommande input från Tillväxtverket om behöriga myndigheters lämnade information sedan 2020 (enligt 6 § förordningen om tjänster på den inre marknaden).

3.2.2 Återupprätta ett nätverk för kontaktpunkterna

Kommissionen borde stödja medlemsstaterna i att förbättra kvaliteten hos de gemensamma kontaktpunkterna för tjänster. Vår erfarenhet från andra inre marknadsverktyg, såsom Internal Market Information System (IMI) och Solvit, är att de stöds genom etablerade nätverk som regelbundet möts. Ett nätverk för kontaktpunkterna skulle främja transparens och utbyte av bästa praxis. Vi anser därför att det tidigare EUGO-nätverket, eller något motsvarande forum, behöver återupprättas.⁵⁴ Ett återupprättat nätverk kan utse en eller flera kontaktpersoner i respektive medlemsstat som kan erbjuda kompletterande stöd till de elektroniska kontaktpunkterna. Det kan vara i form av ett mer skraddarsytt stöd till företagen vid behov, till exempel att besvara frågor om vilka nationella krav som gäller för en specifik tjänsteverksamhet, på liknande sätt som kontaktpunkterna för varor fungerar.

3.2.3 Samordning mellan kontaktpunkterna, Single Digital Gateway (SDG) och eIDAS

Fungerande elektronisk identifiering och signering är avgörande för att tjänsteleverantörer ska kunna genomföra nödvändiga tillståndsförfaranden. Det är därför viktigt med samordning mellan tjänstedirektivet, SDG-förordningen⁵⁵ och eIDAS-förordningen.⁵⁶ eIDAS-förordningen föreskriver ömsesidigt erkännande av elektroniska identifieringssystem inom EU/EES. Senast år 2026 måste varje medlemsland göra en e-identitetsplånbok tillgänglig för sina medborgare och godta europeiska e-identitetsplånböcker från andra medlemsländer. SDG-förordningen innehåller bestämmelser om ett tekniskt system för bevisutbyte enligt den så kallade engångsprincipen, vilken möjliggör för företag att bara behöva lämna en uppgift en gång till behöriga myndigheter i olika medlemsländer. Kontaktpunkterna, SDG-förordningen och eIDAS-förordningen är på så vis inbördes beroende.

En utmaning är att ansvaret för dessa områden ligger inom olika generaldirektorat inom kommissionen och i olika delar av förvaltningarna nationellt. Arbetet med genomförandet av SDG-förordningen och eIDAS-förordningen pågår, vilket är positivt. Samtidigt finns det behov av att överbrygga stuprör och brist på transparens till följd av organisatoriska lösningar. Kommissionen bör stödja medlemsländerna i utvecklingen av kontaktpunkterna genom att bättre samordna dessa områden. Ett återinfört nätverk för kontaktpunkterna, som vi föreslår ovan, kan vara ett lämpligt forum för kunskapsutbyte kring dessa frågor.

3.2.4 Inför ett gemensamt anpassat återkopplingsverktyg

Tjänsteleverantörer har få eller inga välfungerande möjligheter att påtala brister hos kontaktpunkterna. SDG-förordningens verktyg Single Market Obstacles Tool,⁵⁷ som även omfattar kontaktpunkterna, är ett alltför trubbigt verktyg för att användas i kvalitetsförbättringssyfte. Därför föreslår vi att kommissionen inför ett gemensamt återkopplingsverktyg anpassat till kontaktpunkterna för att bättre fånga upp konkreta brister.

54 EUGO upphörde i samband med SDG-förordningens antagande, med hänvisning till att kontaktpunkterna skulle hanteras inom SDG-förordningens samordningskonstellationer. Detta har dock inte skett.

55 Förordning 2018/1724.

56 Förordning 910/2014.

57 Förordning 2018/1724, art. 25 och 26.

3.2.5 Inför ett avsnitt i resultattavlan om kontaktpunkterna

Till skillnad mot flera andra verktyg på den inre marknaden redogör resultattavlan inte för kontaktpunkternas resultat.⁵⁸ Vi föreslår att ett nytt avsnitt införs i resultattavlan om kontaktpunkterna. Detta skulle kunna öka pressen på medlemsstaterna att förbättra och upprätthålla kontaktpunkternas kvalitet. Avsnittet kan innehålla indikatorer som fastställer tillgång till information och elektroniska förfaranden, möjlighet att signera elektroniskt, enkelhet i navigering, samt om informationen finns på engelska. Avsnittet skulle även kunna spegla inkommen användaråterkoppling och gradering av kvalitet via det ovan föreslagna återkopplingsverktyget. Det senaste tillfället kontaktpunkterna inkluderades i resultattavlan var år 2015.

3.3 Bistå medlemsländerna med vägledning för tolkning och tillämpning av tjänstedirektivet

3.3.1 Klargör principen om ömsesidigt erkännande och genomför informationsinsatser om användning av IMI-modulen för tjänster

Principen om ömsesidigt erkännande tillämpas både på den fria rörligheten för tjänster och etableringsfriheten,⁵⁹ och kodifieras i tjänstedirektivets artiklar 5.3, 10.3 och 23.2.

Artikel 5.3 föreskriver en särskild skyldighet för nationella myndigheter som begär dokument av tjänsteleverantörer som visar att de uppfyller ett visst krav, att ”godta alla dokument från en annan medlemsstat som tjänar ett likvärdigt syfte eller av vilka det klart framgår att det berörda kravet är uppfyllt”. Artikel 5 spelar en viktig roll för att gränsöverskridande tjänstehandel ska kunna göras så enkel som möjligt.⁶⁰

⁵⁸ Resultattavlan mäter den inre marknads resultat och resultat inom olika politikområden och verktyg. Det ger en översikt över hur väl den inre marknaden fungerar och insikter om EU:s konkurrenskraft. För mer information se https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/_en (30.07.2024).

⁵⁹ Kommerskollegium (2016).

⁶⁰ Regeringskansliet (2008), s. 113.

För att principen ska kunna fungera i praktiken krävs det att myndigheterna i olika länder jobbar proaktivt genom att skaffa sig kunskap om andra medlemsländers regelverk och krav för tjänsteverksamhet.⁶¹ För att säkerställa och underlätta samarbetet mellan myndigheterna föreskriver tjänstedirektivet ett antal bestämmelser som anger skyldigheten att samarbeta och ömsesidigt utbyta information.⁶² IMI ska användas för detta ändamål.

IMI-modulen för utbyte av information inom ramen för tjänstedirektivet används dock väldigt lite, till skillnad från den väl etablerade yrkeskvalifikationsmodulen.⁶³ Till exempel har svenska myndigheter inte skickat en enda begäran om information och inte heller mottagit någon från andra länder under 2023. Detta talar för att tillämpningen av artikel 5.3 är mycket begränsad i praktiken.

Det kan finnas flera orsaker till att artikel 5.3 tycks tillämpas i så begränsad utsträckning, till exempel bristande kunskap både hos nationella myndigheter och tjänsteleverantörer, eller svårigheter med att tillämpa en princip som kanske uppfattas som vag.

Kommissionens handbok om tjänstedirektivet ägnar också begränsad uppmärksamhet åt principen och användningen av IMI. Vi anser att kommissionen bör utveckla dessa riktlinjer till nationella myndigheter om den praktiska tillämpningen av principen. Handboken skulle exempelvis kunna innehålla en översikt över relevant rättspraxis från EU-domstolen samt ge konkreta exempel. Tjänsteleverantörerna bör också få bättre information om sina rättigheter när det gäller principen om ömsesidigt erkännande. Denna information skulle kunna förmedlas genom kontaktpunkterna för tjänster.

3.3.2 Utveckla proportionalitetstestet för tjänstedirektivet

Inom ramen för erkännande av yrkeskvalifikationer har EU-lagstiftaren antagit ett direktiv som fastställer regler för de proportionalitetsbedömningar som ska genomföras av EU-länder innan yrkesregler antas eller ändras.⁶⁴ Direktivet har det dubbla målet att förhindra otillbörliga begränsningar av tillgång till eller utövande av yrkesverksamhet och att säkerställa transparens. Direktivet utgör en kodifiering av domstolens rättspraxis och ger detaljerad vägledning till nationella myndigheter när de beslutar om reglering av ett yrke.⁶⁵

Tjänstedirektivet ger däremot inte medlemsländerna någon detaljerad vägledning när det gäller proportionalitetstestet.⁶⁶ Denna brist på stöd till nationella myndigheter kan leda till att oproportionerliga och därmed olagliga åtgärder antas.⁶⁷

För att komma till rätta med detta har kommissionen nyligen förbättrat formuläret i IMI-modulen för anmälningar inom ramen för tjänstedirektivet genom att införa ett något mer detaljerat bedömningsschema för medlemsstaternas proportionalitetsbedömningar. Åtgärden bör, enligt kommissionen, bidra till bättre och mindre restriktiv lagstiftning.⁶⁸

61 Kommersskollegium (2016). Se även C. Barnard (2008), s. 389.

62 Direktiv 2006/123, art. 28-31.

63 En av anledningarna kan vara det faktum att de nationella myndigheternas skyldigheter enligt yrkeskvalifikationsdirektivet är bättre definierade i det senare direktivet, se Kommersskollegium (2016), s. 16.

64 Direktiv 2018/958.

65 Ibid, art. 7.2.

66 Se Direktiv 2026/123, art. 15.3.c och 16.1.c.

67 Se E. Dahlberg et al. (2020), s. 103.

68 Europeiska kommissionen (2024), s. 47-48.

Vi ser positivt på initiativet, men anser att mer ambitiösa steg bör tas vad gäller proportionalitetsbedömning. Anmälningsskema med den nya vägledningen möter myndigheter först när ett förslag redan har formulerats och (ibland) antagits. Detta ger inte myndigheterna möjlighet att på förhand faktiskt reflektera över eventuella mindre hårda krav för att skydda avsedda intressen. Risken är att mekanismen bara kommer att hjälpa nationella myndigheter att bättre motivera sina förslag men inte att hitta alternativa och mindre restriktiva lösningar.

För att vägledning om proportionalitetsbedömning ska ha den avsedda effekten anser vi att kommissionen bör tillhandahålla den tidigare i lagstiftningsprocessen, när det fortfarande är möjligt att överväga alternativa lösningar. Detta skulle kunna göras genom att införa en checklista med detaljerade frågor, liknande de som ställs enligt proportionalitetsprövningsdirektivet, antingen i ett nytt direktiv eller genom en vägledning med översättning på alla officiella språk.

För att checklistan ska vara så praktisk och detaljerad som möjligt skulle den tas fram i samråd med "användarna", dvs. företrädare för medlemsländerna och tjänsteföretag. Frågorna skulle till exempel kunna inkludera: (i) åtgärdens sannolika inverkan på konkurrenskraft, tjänsteleverantörer och konsumenter, (ii) resonemang kring alternativa åtgärder beroende på det intresse som ska skyddas (iii) förmågan (teknisk, finansiell, organisatorisk, etcetera) hos berörda företag att anpassa sig till åtgärden. Baserat på sektorn och/eller skyddat intresse skulle kommissionen även föreslå en lista av mindre restriktiva åtgärder baserade på *best practice*, som nationella myndigheter bör ta hänsyn till under lagstiftningsprocessen.

Slutligen, för att säkerställa att proportionalitetsprincipen och checklistan följs på ett korrekt sätt av nationella myndigheter bör anmälningar och dess proportionalitetsbedömningar i IMI göras offentliga, på samma sätt som anmälningar i den så kallade TRIS-databasen, i vilken nya tekniska regler anmäls till kommissionen. På det sättet skulle alla berörda aktörer få möjlighet att lämna synpunkter på proportionalitetsbedömningen. Vi anser även att granskningsmekanismer på nationell nivå genom inre marknadskontoren och tillsynsmyndigheter,⁶⁹ skulle inrättas för att säkerställa att proportionalitetsprincipen efterlevs.

⁶⁹ Se ovan 3.1.4 och 3.1.5.

3.4 Underlätta för gränsöverskridande tjänsteleverans inom utvalda branscher

En grundläggande förutsättning för att tillfälligt erbjuda tjänster i ett annat EU-land är att kunna utstationera arbetstagare dit. Utstationering innebär att en arbetsgivare utsänder sin arbetstagare för att tillfälligt utföra en tjänst i en annan medlemsstat. Som nämnts ovan skiljer sig administrativa procedurer och krav vid utstationering åt mellan medlemsländerna.⁷⁰

Denna problematik har särskilt tagits upp inom SMET som ett komplext hinderområde att arbeta med.⁷¹ Förslag som diskuteras inom SMET omfattar bland annat: (i) en gemensam elektronisk deklaration för anmälan av arbetstagarnas utstationering till andra medlemsländer på den inre marknaden; (ii) undantag från anmälningsplikten för vissa branscher, där låg risk för arbetslivskriminalitet finns;⁷² och (iii) undantag från anmälningsplikten för korta utstationeringar.

Kommerskollegium välkomnar samtliga förslag, särskilt möjligheten att undanta vissa branscher från anmälningsplikten.⁷³ Det bästa vore självklart om alla medlemsländer skulle införa dessa undantag på samma sätt. Tyvärr har arbetet inom SMET hittills inte visat något sådant resultat, då samtliga förslag förblir frivilliga och ett flertal medlemsländer behåller sina nationella regleringar.

Om medlemsländerna inte kan enas om enhetlig reglering vid utstationering anser vi att information om nationell reglering åtminstone bör erbjudas på ett enkelt och enhetligt sätt av alla medlemsländer. I dagsläget ger medlemsländer information på nationella hemsidor.⁷⁴ Hemsidorna skiljer sig åt vad gäller struktur, innehåll och språk. Det skulle underlätta om information om nationella krav för utstationering vore tillgänglig och presenterad på samma sätt av samtliga medlemsländer.

Vi föreslår därför att göra det tvingande för medlemsländerna att göra om nationella hemsidor om utstationering till att följa samma struktur och innehåll. Hemsidorna bör delas in i tre kapitel: ett om socialförsäkringsrelaterade krav, ett om skattekrav och ett om arbetsrättsrelaterade krav. Under varje kapitel ska medlemsländerna presentera sina nationella regler enligt en enhetlig struktur. Informationen ska finnas på engelska.

70 Se ovan 2.3.

71 Kommissionens hemsida, [Streamlining administrative requirements for cross-border service providers - Projects - Single Market Enforcement Taskforce \(SMET\) - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/economy_finance/press_corner/detail.do?lang=en&id=12345) (31.05.2024).

72 Sådana undantag förses exempelvis i Tyskland för arbetstagare med höga löner: https://www.zoll.de/EN/Businesses/Work/Foreign-domiciled-employers-posting/Obligatory-notification-workers-posted/Notification-notification_node.html#doc206268bodyText4 (01.08.2024).

73 Ett förslag som vi förespråkade redan 2013. Se Kommerskollegium (2013).

74 Your Europe:s hemsida, https://europa.eu/youreurope/business/human-resources/posted-workers/posting-staff-abroad/index_en.htm#inline-nav-7 (01.08.2024).

3.5 Förbättra kompetensförsörjning genom fler erkännanden och färre reglerade yrken⁷⁵

Kompetensförsörjning är centralt för stärkandet av EU:s konkurrenskraft generellt och pekas ofta ut som särskilt viktigt för den gröna och digitala omställningen. Idag hindras rörligheten för kompetens på den inre marknaden av att medlemsländer ställer olika krav för att utföra en viss verksamhet. Närmare 6500 yrken i EU är reglerade genom krav som ställs, vilket är inskränkningar i den fria rörligheten.⁷⁶ Enligt EU-rätten kan kraven rättfärdigas av till exempel folkhälsoskäl, konsumentskydd eller djurhälsa, men åtgärder får inte vara diskriminerande och måste vara proportionerliga i förhållande till sitt syfte.

3.5.1 Öka rörlighet genom fler automatiska erkännanden

Yrkeskvalifikationsdirektivet syftar till att underlätta för den som vill utöva ett reglerat yrke i ett annat EU/EES-land. Direktivet innehåller olika erkännandeprocesser vilka skiljer sig åt, inte minst i effektivitet och andel positiva beslut. Processen för automatiskt erkännande är tack vare harmoniserade minimikrav effektiv och okomplicerad för myndigheterna och därmed även för yrkesutövarna som snabbt kan få tillträde till det reglerade yrket i andra medlemsstater. Idag gäller detta endast för sju yrken.⁷⁷

För övriga yrken gäller den generella ordningen och en mycket längre process. Den innebär ofta betydlig administrativ börda, inte sällan med omfattande dokumentationskrav och djupgående bedömningar av den utbildning som ligger till grund för yrkesutövningen. Den yrkesverksamma kan även åläggas omfattande kompensationsåtgärder, såsom praktikperioder i upp till tre år, för att kunna få tillträde till det reglerade yrket. I ljuset av dessa svårigheter vore det önskvärt att undersöka möjligheten till att låta fler yrken omfattas av automatiskt erkännande.

I sak kan fler vägar till automatiskt erkännande realiseras genom gemensamma utbildningsramar. Det innebär att medlemsstaterna identifierar gemensamma nämnare i sina respektive utbildningar, utan att harmonisera dem. De som innehar sådan utbildning som i hög grad överensstämmer med andra inom EU, skulle kunna omfattas av automatiskt erkännande.

Om medlemsstaterna kan enas om de första gemensamma utbildningsramarna (som gäller fysioterapeuter), vilket ska vara färdigutrett i slutet av året, kan det antas att fler yrkesgrupper kommer att försöka få till stånd sådana utbildningsramar. Det skulle vidare vara önskvärt att undersöka möjligheten till gemensamma utbildningsramar för yrken som uppvisar både hög grad av reglering och mobilitet, exempelvis elinstallatörer,⁷⁸ undersköterskor och lärare.

75 Förslagen är framtagna tillsammans med ansvarig myndighet för yrkeskvalifikationsdirektivet, Universitet och högskolerådet (UHR).

76 Information tillgänglig på kommissionens hemsida: [Regulated Profession Database \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eurobarometer/surveys/index.cfm?id=692) (26.6.2024).

77 Detta gäller läkare, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, barnmorskor, tandläkare, apotekare, arkitekter och veterinärer.

78 Elinstallatörer har till exempel en viktig roll i den gröna omställningen, genom arbete med att installera olika typer av enheter för grön energi.

3.5.2 Effektivare erkännande genom att ta till vara digitaliseringens möjligheter

Det automatiska erkännandet kan utvecklas genom att följa upp initiativ som väckts inom ramen för SMET.⁷⁹ Ett sådant initiativ är att ge behöriga myndigheter möjlighet att ersätta krav på auktoriserade översättningar av exempelvis utbildningshandlingar med möjligheten att i stället använda en digitaliserad översättningsprocess genom kommissionens eget översättningsverktyg. Få myndigheter verkar dock ha tagit denna möjlighet till vara. Kraven på auktoriserade översättningar innebär såväl kostnader som fördröjningar för de yrkesverksamma och genom att ta bort kravet kan vägen till erkännande bli kortare. Dessutom kommer en korrekt användning av IMI och det tekniska systemet för bevisutbyte under SDG-förordningen att betydligt förenkla och effektivisera erkännandeprocesserna och den fria rörligheten.

3.5.3 Färre reglerade yrken genom smartare reglering och tydliga riktlinjer

Bland de omkring 6500 reglerade yrkena inom EU, EES och Schweiz finns stor variation. Vissa yrkeskategorier dominerar, såsom yrken inom hälso- och sjukvård, undervisning av barn samt bygg- och transportyrken.

Otydligheter vid tillämpningen av de aktuella rättsakterna⁸⁰ skapar både hinder och administrativ börda. Det råder också viss oklarhet kring vad som faktiskt ska anmälas till kommissionen genom IMI. Här behöver kommissionen bidra med mer vägledning och riktlinjer. Sedan 2018 tillämpar alla medlemsstater proportionalitetsprövningsdirektivet,⁸¹ vilket ska skapa en mer enhetlig hållning till yrkesreglering inom EU genom att ändringar i reglering ska genomgå samma slags bedömning av bland annat nödvändighet och proportionalitet.

⁷⁹ Projektet "Cross-border restrictions for professionals in relation to the recognition of professional qualifications: excessive documentary requirements".

⁸⁰ Direktiv 2005/36 och Direktiv 2018/958.

⁸¹ Direktiv 2018/958.

En ömsesidig utvärdering⁸² i mindre skala, skulle kunna bidra till mer samsyn kring när yrkesreglering är den enda möjliga vägen för att uppnå ett visst skyddsintresse. Det borde vara möjligt att avreglera en stor del av de yrken som dels är reglerade i få länder, dels har krav på yrkeskvalifikation på låg nivå. I de fall yrkeskvalifikationen innebär exempelvis kortare kurser, bör det finnas goda förutsättningar att hitta alternativa metoder för att uppnå de aktuella skyddsintressena i de fall de är motiverade EU-rättsligt. Expertgruppen för yrkeskvalifikationsdirektivet skulle kunna analysera detta.

3.6 Främja tjänstehandeln inom den digitala ekonomin

Det europeiska och svenska näringslivet genomgår en strukturell förändring. Det har konstaterats att gränserna mellan varor och tjänster suddas ut,⁸³ samtidigt som tjänster utgör en stor andel av förädlingsvärdet i exporterade eller importerade varor.⁸⁴ Det innebär att de ursprungliga strukturerna för inre marknaden och de fyra friheterna kan te sig ålderdomliga i jämförelse med hur marknaden har utvecklats. Detta kräver i sin tur att lagstiftning och reformer tänkta att stödja företags, och kanske framför allt tjänsteföretags, utveckling och produktivitet tar sin utgångspunkt i nya förhållanden.

Det som går att utläsa i tillgänglig statistik och studier om svensk och europeisk tjänstehandel är hur tjänstemarknaden kännetecknas av etableringen av den digitala ekonomin.⁸⁵ Digitalisering är grundläggande för utvecklandet av nya produkter som bygger på användande av digital teknik och som säljs i digitala kanaler. Att det finns en väl utvecklad digital infrastruktur är nödvändigt för att tillåta den här utvecklingen.⁸⁶

Som förklarats i kapitel 2 dominerar den svenska tjänstehandeln, både export och import, av kategorierna *övriga affärstjänster* och *telekommunikations-, data- och informations-tjänster*. Det är bland annat inom dessa branscher som den högsta produktivitetstillväxten också finns (informations- och kommunikationstjänster kommer på tredje plats i produktivitetsnivå enligt SCB:s statistik för tjänstesektorn år 2022). Dock undantas de här tjänstekategorierna från tjänstedirektivet och regleras av andra specifika rättsakter. Vi anser därför att det finns behov av fler initiativ för fri rörlighet för tjänster bortom de traditionella tjänsteregulverken.

Den snabba produktivitetstillväxten är tydligt kopplad till telekomsektorn samt datakonsulter och programmeringstjänster. Det är alltså i hög grad dessa branscher som drar upp produktivitetstillväxten bland kunskapsintensiva tjänster och i näringslivet i stort.⁸⁷ Det är även allt fler företag som använder molntjänster och olika plattformstjänster (vad som på EU-nivå kallas digitala tjänster: molnapplikationer, molnlagring, webbaserad e-post, streamingtjänster, plattformsbaserade marknadsplatser och förmedlingsplattformar)⁸⁸ för att effektivisera sina företagsprocesser och därmed öka sin produktivitet.⁸⁹

82 I samband med moderniseringen av yrkeskvalifikationsdirektivet genomförde alla medlemsstater under 2014–2016 en ömsesidig utvärdering av sina respektive yrkesregleringar. Syftet var att ge medlemsstaterna möjlighet att se över sin yrkesreglering.

83 E. Letta (2024).

84 Se kapitel 2 ovan.

85 Ibid.

86 Almega (2024).

87 Ibid.

88 Definitioner från Konsumentverket <https://www.konsumentverket.se/for-foretag/regler-per-omradebransch/telekom/marknadsforing-i-och-av-appar-och-digitalt-innehall/> (05.08.2024) och SOU 2023:2 En inre marknad för digitala tjänster – ansvarsfördelning mellan myndigheter, sid 35 och 36.

89 En kommande utredning från Kommerskollegium som förväntas publiceras under andra hälften 2024 visar på en trolig positiv korrelation mellan användande av molntjänster hos företag och högre produktivitet och att användande av molntjänster är särskilt utbredd inom tjänstesektorn – sju av tio av de branscher som i högst utsträckning använder molntjänster finns inom tjänstesektorn.

3.6.1 Hindren som uppstått till följd av lagstiftning för den digitala ekonomin

Tänkbara hinder för utveckling av och handel med dessa tjänster kan troligen orsakas av till exempel de utmaningar som följt av den omfattande EU-lagstiftningen för den digitala ekonomin, ”the EU digital rulebook”. Kommerskollegium har identifierat fem övergripande utmaningar: (i) lagstiftning verkar sakna kompletta beslutsunderlag, lagstiftning verkar överlappa, (ii) oklarhet kring om centrala begrepp används konsekvent i olika lagstiftning, (iii) harmoniserande åtgärder som riskerar att leda till nya skillnader på den inre marknaden⁹⁰ samt (iv) inkonsekvent tillämpning av EU-lagstiftning på nationell nivå.⁹¹ Åtgärder som motverkar de här utmaningarna blir mycket viktiga även ur tjänstehandelsperspektiv. Det är i det här sammanhanget välkommet att de politiska riktlinjer som i juli 2024 lades fram av EU-kommissionens ordförande innehåller skrivningar om bland annat ”förslag för att förenkla, konsolidera och kodifiera lagstiftningen för att undanröja överlappningar och motsägelser”.⁹²

Det handlar vidare inte bara om vilken lagstiftning som redan är på plats utan även om vikten av att EU inte introducerar ny lagstiftning som i onödig utsträckning hindrar europeiska företag från att använda till exempel molntjänster. Marknaden för molntjänster domineras av icke-europeiska (framför allt amerikanska) digitala tjänstleverantörer, vilket har gett upphov till en oro inom EU vad avser dataskydd, cybersäkerhet och efterlevnad av tillämpliga regelverk. Det kommer behövas en balans mellan reglering och frihet för europeiska företag att använda de digitala tjänster de behöver för att upprätthålla en hög produktivitetsnivå.

Dessutom är företag beroende av tillgång till en säker och motståndskraftig digital infrastruktur i Europa. Genomförande av målsättningarna i EU:s gemensamma policyprogram för digital omställning – det digitala decenniet – är centralt i det här sammanhanget (fokus på digital kompetens, digital infrastruktur, digitalisering av företag och digitalisering av offentliga tjänster).

3.6.2 Förstärka samarbete och koordinering mellan policyområden

De frågor, utmaningar och hinder som diskuteras ovan hanteras framför allt i Transport-, Telekom-, och Energirådet (TTE). De drivs även särskilt inom ramen för D9+ samarbetet.⁹³

Med tanke på utmaningarnas horisontella karaktär och vad statistik och analys visar om tjänstesektorns mest framgångsrika branscher, finns det anledning att arbeta än mer integrerat mellan olika rådskonstellationer (framför allt TTE och Konkurrenskraftsrådet där frågor kring fri rörlighet för tjänster traditionellt hanteras).

Vårt att notera är att på agendan för TTE-rådet, telekom, den 21 maj 2024, fanns en riktlinjedebatt om samarbete för ett sammanhållet genomförande av ny lagstiftning på det digitala området. Om lagstiftningen omsätts i praktik och det sker så sömlöst som möjligt genom koordinering och samarbete mellan medlemsstaternas myndigheter och medlemsstatsnivå och EU-nivå så kommer det även att gynna tjänsteföretag och stödja gränsöverskridande tjänstehandel.

90 Detta beror på att förordningarna som oftast används som typ av rättsakt på det ”digitala området” ändå lämnar utrymme för tolkning kring tillämpning på nationell nivå.

91 Kommerskollegium (2024).

92 U. von der Leyen (2024).

93 En plattform för samarbete kring digital policyutveckling på EU nivå och för dialog med näringslivet. I D9+ ingår Sverige, Danmark, Finland, Estland, Belgien, Nederländerna, Luxemburg, Irland, Polen, Portugal, Spanien och Tjeckien.

Även inom D9+ har det diskuterats hur genomförandet av ny EU-lagstiftning kan underlättas.⁹⁴

Inom D9+ gruppen återfinns flera av de medlemsstater som likt Sverige har en tjänstesektor som utgör mer än 30 procent av handeln.⁹⁵ Bland dessa finns även ett antal länder vars tjänstesektor domineras av kategorierna ”övriga affärstjänster” och telekommunikations-, data och informationstjänster.⁹⁶ Inom denna gruppering skulle det kunna undersökas om samarbetet kan utökas eftersom det redan fokuserar specifikt på aspekter som är avgörande för tjänsteföretagens förmåga att vara produktiva och bidra till EU:s samlade konkurrenskraft.

3.7 Fokusera på brett regelförenklingsarbete

Kommerskollegium har hållit två inre marknadsdialoger med representanter från den svenska arbetsmarknadens parter (i september 2023 och i maj 2024). Det har vid båda tillfällena framkommit en stor enighet kring att övergripande regelförenklingsarbete är vad som skulle göra störst skillnad för förutsättningarna till produktivitet och konkurrenskraft för företag och för en väl fungerande inre marknad. Ett brett regelförenklingsarbete, på EU- och nationell nivå skulle vara positivt för alla företag och därmed även tjänsteföretag.

Vi har även fått beskrivet att tjänsteföretag har som strategi att hitta samarbetspartner i de länder där de vill expandera och starta upp verksamhet. På så sätt undviker de att behöva hantera nationell, regional och lokal byråkrati samt olika genomförande och tillämpning av EU-gemensamma regler. Samarbetspartnern är ju redan etablerad i landet i fråga och vet vad som krävs för att bedriva näringsverksamhet där. Denna strategi utgör ett pragmatiskt sätt för företag att undvika regelkrångel och skulle kunna ses som en konsekvens av den fragmentering som den inre marknaden dras med. Näringslivet larmar nämligen ofta om att EU-lagstiftning genomförs och tillämpas på olika sätt i medlemsländerna, vilket är ett stort hinder på den inre marknaden. Det är därför avgörande att EU:s regelverk tillämpas på så lika sätt som möjligt på nationell nivå.

Det finns alltså all anledning för Sverige att fortsätta spela en aktiv roll i regelförenklingsarbete på EU- och hitta samarbeten med andra medlemsstater som också är engagerade på detta område. Lika viktigt är det nationella regelförenklingsarbetet omfattande bland annat inrättande av förenklingsrådet och ett implementeringsråd, samt uppdrag till myndigheter och länsstyrelser att verka för förenkling för företag.

94 Deklarationen från senaste mötet i Dublin 19 april 2024.

95 Se ovan kapitel 2.

96 Ibid.

Referenser

- Almega (2024), Tjänstesektorn håller uppe produktiviteten, 2024
- Barbero, J. et al. (2022), Barbero, J., Bengyuzov, M., Christensen, M., Conte, A., Salotti, S., Trofimov, A., A general equilibrium analysis of the economic impact of the post-2006 EU regulation in the services sector, JRC Working Papers on Territorial Modelling and Analysis No. 03/2022, European Commission, Seville, JRC128322
- Barnard, C. (2008), Unravelling the services directive, *Common Market Law Review*, 45: 232-394
- Cernat, L. (2024), The big shift in global trade in services: a tale of five modes of supply, ECIPE. [The big shift in global trade in services: a tale of five modes of supply | \(ecipe.org\)](https://ecipe.org)
- Copenhagen Economics (2018), Making EU trade in services work for all, Enhancing innovation and competitiveness throughout the EU economy. [final-report-on-single-market-for-services-15nov2018_v2.pdf \(copenhageneconomics.com\)](https://copenhageneconomics.com)
- Dahlberg, E. et al. (2020), Dahlberg, E., Næss-Schmidt, S., Virtanen, L., Scott, M., Di Salvo, M., Pelkmans, J., Dalla Pozza, V., Kubovikova, K., Legal obstacles in Member States to Single Market rules. Requested by the IMCO Committee, European Parliament, 2020
- Europaparlamentet (2022), Completing the single market for services. [The added value of a common EU response to the economic consequences of the ongoing covid 19 pandemic \(europa.eu\)](https://europa.eu)
- Europaparlamentets Research Service (2023), Increasing European added value in an age of global challenges, Mapping the cost of non-Europe (2022-2032). [EPRS_STU\(2023\)734690_EN.pdf \(europa.eu\)](https://europa.eu)
- Europeiska kommissionen (2017), Meddelande från kommissionen, EU-rätten: Bättre resultat genom bättre tillämpning (2017/C 18/02), Bryssel, 19.1.2017
- Europeiska kommissionen (2018), Communication from the Commission, A European retail sector fit for the 21st century, COM(2018) 219 final, Bryssel, 19.4.2018
- Europeiska kommissionen (2021), Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs, Mapping and assessment of legal and administrative barriers in the services sector – Summary report, Publications Office, 2021
- Europeiska kommissionen (2022a), SOLVIT's Helping Hand in the Single Market: celebrating 20 years, SWD(2022) 325 final, Bryssel, 26.9.2022
- Europeiska kommissionen (2022b), Industry, Entrepreneurship and SMEs, Handbook on the implementation of the Services Directive, Publications Office of the European Union, 2022
- Europeiska kommissionen (2023), Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, The Single Market at 30, COM(2023) 162 final, Bryssel, 16.3.2023
- Europeiska kommissionen (2023a), Single Market Enforcement Taskforce, Report 2022-2023, [smet-report-2023_en.pdf \(europa.eu\)](https://europa.eu)
- Europeiska kommissionen (2024), STAFF WORKING DOCUMENT Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions “The 2024 Annual Single Market and Competitiveness Report”, SWD(2024) 78 final, Bryssel, 14.2.2024
- Kommerskollegium (2013), Problembeskrivning rörande implementeringen av art 9 i dir 2014/67/EU, Dnr 2013/01352-29

- Kommerskollegium (2016), In Quest of Compliance – Promoting effective enforcement of the EU Single Market, 2016
- Kommerskollegium (2016a), Principen om ömsesidigt erkännande på tjänsteområdet, del 2, dnr 3.4.1-2016/00131-9
- Kommerskollegium (2019), Årsrapport 2018: Anmälningsproceduren enligt tjänstedirektivet, dnr. 2019/00415-1
- Kommerskollegium (2019a), Reforming compliance management in the Single Market – Discussion on a decentralised enforcement of EU law, 2019
- Kommerskollegium (2021), What role for the SMET?- Enforcement of Single Market rules in the retail sector, dnr. 2018/01373-19
- Kommerskollegium (2021a), Inremarknadsombudsmän behövs för att skapa en efterlevnadskultur, dnr. 2021/00854-1
- Kommerskollegium (2022), Green Services in the Single Market, Facilitating the transition of the EU's industrial ecosystem, 2022
- Kommerskollegium (2022a), How can SOLVIT further enhance compliance with EU law, dnr. 2021/01772-14
- Kommerskollegium (2022b), Analysis – For a Single Market Ombudsman in every EU State, 2022
- Kommerskollegium (2023), Stärk inre marknaden för att öka EU:s konkurrenskraft: policyrekommendationer för 2024–2029, dnr. 2023/01133-6
- Kommerskollegium (2023a), Årsrapport 2022: Anmälningsproceduren enligt tjänstedirektivet, dnr. 2022/02082-1
- Kommerskollegium (2024), The EU Single Market in the Digital Era – from legislative complexity to clarity, 2024
- Letta, E. (2024), Much More than a Market, april 2024, [Enrico Letta - Much more than a market \(April 2024\) \(europa.eu\)](#)
- Lewandowski, W. (2022), Removing Barriers to Trade in Services in the Single Market with the Help of the Services Directive – Assessment of the Recent Case Law of the Court of Justice (2022), 18(1) Utrecht Law Review
- Pelkmans, J. (2019), Contribution to Growth: The Single Market for Services, Delivering economic benefits for citizens and businesses, Requested by the IMCO Committee, European Parliament, 2019. [Contribution to Growth: The Single Market for Services. Delivering economic benefits for citizens and businesses \(europa.eu\)](#)
- Pelkmans, J. (2024), Empowering the Single Market, A 10-point to revive and deepen it, CEPS in -depth analysis. [CEPS-InDepthAnalysis-2024-03_Empowering-the-Single-Market.pdf](#)
- Regeringskansliet (2008), Genomförande av tjänstedirektivet, Ds 2008:75
- Schrama, R., Sindbjerg Martinsen, D., Mastenbroek, E. (2024), European administrative networks during times of crisis: Exploring the temporal development of the internal market network SOLVIT, Regulation & Governance (2024) [European administrative networks during times of crisis: Exploring the temporal development of the internal market network SOLVIT – Schrama – Regulation & Governance – Wiley Online Library](#)
- Vandermeeren, F. (2022), 30 years of single market – taking stock and looking ahead, Europeiska kommissionens Single Market Economics Papers, European Commission, Luxembourg, december 2022
- Von der Leyen, U. (2024) Political Guidelines for the Next European Commission 2024-2029, Strasbourg, 18.07.2024
- World Trade Organization (2023), Trade in services for development, Fostering sustainable growth and economic diversification, Geneva [trade_in_services_and_development_e.pdf \(wto.org\)](#)

Databaser och webbplatser

- Europeiska kommissionen, Infringements, https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/enforcement-tools/infringements_en (13.4.2024)
- Europeiska kommissionen, Projects: Streamlining administrative requirements for cross-border service providers, https://ec.europa.eu/internal_market/smet/projects/posting-of-workers/index_en.htm#sec_description (31.05.2024)
- Europeiska kommissionen, Regulated Profession Database, <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/professions/bycountry> (26.6.2024)
- Europeiska kommissionen, Retail Restrictiveness Indicator (RRI), https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/services/retail/retail-restrictiveness-indicator-rri_en (31.07.2024)
- Europeiska kommissionen, Single Market Scoreboard, https://single-market-scoreboard.ec.europa.eu/_en (30.07.2024)
- Konsumentverket, Digitalt innehåll och digitala tjänster, <https://www.konsumentverket.se/for-foretag/regler-per-omradebransch/telekom/marknadsforing-i-och-av-appar-och-digitalt-innehall/> (05.08.2024)
- Statistiska Centralbyrån, BNP från användningssidan (ENS2010), försörjningsbalans, säsongrensad löpande priser, mnkr efter användning och kvartal. PxWeb (scb.se).
- Statistiska Centralbyrån, Tjänstehandel i miljoner kronor, export och import efter tjänsteslag och land. År 2013–2023. PxWeb (scb.se).
- Your Europe, Posting staff abroad, https://europa.eu/youreurope/business/human-resources/posted-workers/posting-staff-abroad/index_en.htm#inline-nav-7 (01-08-2024)

Rättsakter

- Direktiv (EG) 2005/36 av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer (yrkeskvalifikationsdirektivet)
- Direktiv (EG) 2006/123 om tjänster på den inre marknaden (tjänstedirektivet)
- Direktiv (EU) 2018/957 om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster
- Direktiv (EU) 2018/958 om proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken (proportionalitetsprövningsdirektivet)
- Direktiv (EU) 2020/1057 för utstationering av förare inom vägtransportsektorn
- Förordning (EG) 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen
- Förordning (EG) 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen
- Förordning (EU) 1024/2012 om administrativt samarbete genom informations-systemet för den inre marknaden (IMI-förordningen)
- Förordning (EU) 2018/1724 av den 2 oktober 2018 om inrättande av en gemensam digital ingång för tillhandahållande av information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012
- Förordning (EU) 2019/515 av den 19 mars 2019 om ömsesidigt erkännande av varor som är lagligen saluförda i en annan medlemsstat och om upphävande av förordning (EG) nr 764/2008
- Förordning (EU) 910/2014 av den 23 juli 2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden och om upphävande av direktiv 1999/93/EG

Kommerskollegium är Sveriges myndighet för utrikeshandel, EU:s inre marknad och handelspolitik. Vår uppgift är att förbättra möjligheterna för internationell handel med utgångspunkt i öppenhet, klara spelregler och fri rörlighet på EU:s inre marknad.

Målet för vårt arbete är att bidra till en väl fungerande inre marknad, en extern handelspolitik i EU som bygger på frihandel samt ett öppet och starkt multilateralt handelssystem.

Vi förser regeringen med beslutsunderlag, utredningar och yttranden samt deltar i internationella möten och förhandlingar.

Kommerskollegiums Solvitcenter hjälper företag och privatpersoner som stöter på problem med den fria rörligheten. Vi är också värd för flera nätverk med näringslivsorganisationer och myndigheter som syftar till att utveckla förutsättningarna för handeln.

I vår roll som handelsmyndighet ingår dessutom att ge stöd till utvecklingsländer genom handelsrelaterat utvecklingssamarbete. Det sker bland annat genom kontaktpunkten Open Trade Gate Sweden som bistår exportörer från utvecklingsländer i deras handel med Sverige och EU.

Med våra utredningar och rapporter vill vi öka kunskapen om handelns betydelse för samhällsekonomin och för en global hållbar utveckling.

Kommerskollegium, september 2024. ISBN: 978-91-89742-43-7

